

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2430/2019
20.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Весне Поповић и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ из ..., чији је пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, чији је заступник Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1935/19 од 19.05.2019. године, у седници већа одржаној 20.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1935/19 од 19.05.2019. године у делу којим потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 2642/18 од 18.03.2019. године о досуди новчане накнаде тужиоцу АА.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1935/19 од 19.05.2019. године у делу којим потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 2642/18 од 18.03.2019. године о досуди новчаних накнада тужиоцима ББ и ВВ.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 2642/18 од 18.03.2019. године, делимично је усвојен тужбени захтев, па је ставом другим изреке, обавезан тужени Град Нови Сад да исплати тужиоцу АА износ од 14.055.285,00 динара, а тужиоцима ББ и ВВ износе од по 242.332,50 динара, све са законском затезном каматом почев од 18.03.2019. године до исплате, ставом трећим изреке обавезан је тужени је да тужиоцима накнади трошкове поступка у износу од 442.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим, одбијен је део тужбеног захтева преко досуђеног до тражаног износа за сваког тужиоца, ближе наведено у том ставу изреке.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1935/19 од 19.05.2019. одбијена је жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде другостепеног суда, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8 ЗПП.

Испитујући дозвољеност ревизије, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...87/18), Врховни касациони суд је нашао да је против правноснажне пресуде о досудама накнада тужиоцима, ревизија дозвољена у односу на првотужиоца АА, а није дозвољена у односу на друго и треће тужиоце ББ и ВВ.

Правноснажном пресудом одлучено је о исплати накнада за земљиште које је из приватне својине (сувојине тужилаца), постало добро у јавној својини туженог Града (улица), према тржишној вредности земљишта, у износима одређеним према сувласничким уделима. У овој парници, тужиоци су обични супарничари, у погледу вредности предмета спора њихови захтеви се не сабирају, а за оцену о дозвољености ревизије меродавна је вредност предмета спора побијаног дела у односу на сваког тужиоца понаособ.

Вредност предмета спора побијаног дела у односу на првотужиоца износи 14.055.285,00 динара, што према средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе 10.12.2018. године представља динарску противвредност 118.808,82 еура, па је ревизија у том делу дозвољена у смислу члана 403. став 3. ЗПП.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду у наведеном делу дозвољеног ревизијског побијања, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...87/18), и утврдио да ревизија туженог није основана.

При доношењу побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Наводима ревизије у односу на оцену доказа, уз позивање на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8 ЗПП, оспорава се у суштини утврђено чињенично стање. Оспоравање утврђеног чињеничног стања у ревизији, не представља дозвољени разлог због којег се ревизија може изјавити, на супрот прописаног у члану 407. став 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су сувласници катастарске парцеле бр .../... уписане у л.н. ... к.о. ..., са уделима АА у 58/60, ББ и ВВ у по 1/60, која је у 98,9% укупне површине, конкретно у површини 2454м², ушла у састав ... улице у ..., без спроведеног поступка експропријације и дате накнаде за трајно одузету имовину, изградњом улице. Планом детаљне регулације Адица у Новом Саду парцела је предвиђена за саобраћајницу. Тој намени је и приведена у наведеној површини. Саобраћајна површина је изграђена од асфалтног застора, користи се за јавни саобраћај. Улица је инфраструктурно комплетно опремљена, добила је назив и кућне бројеве, а асфалтирану саобраћајницу у улици користи неограничени број лица. У присуству ових чињеница, у питање није доведено постојање јавног интереса. За земљиште које је из приватне својине тужилаца постало добро у јавној својини, утврђена је тржишна вредност. Према укупној тржишној вредности 14.539.950,00 динара и сувласничким уделима, одређена је висина новчане накнаде сваком од тужилаца.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили захтев тужиоца за исплату новчане накнаде за фактичку експропријацију. У ситуацији када је земљиште приведено намени, изградњом улице, те није могућ његов повраћај, нити остварење накнаде у управном поступку јер формалне експропријације није било, једина могућност правне заштите постоји кроз институт фактичке експропријације, односно досуде новчане накнаде у висини тржишне вредности земљишта. Неиспуњена обавеза јединице локалне самоуправе да земљиште експроприше ранијем власнику односно изузме из поседа и за то плати одговарајућу накнаду, не може се штетно одразити на тужиоца и његова права. Предметно земљиште је фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица- јавни пут у градском насељу, па је за туженог настала обавеза, о којој је правилно одлучено.

Неосновано се у ревизији туженог истиче да је материјално право погрешно примењено.

Од тренутка када земљиште буде планским актом јединице локалне самоуправе одређено за улицу, оно по сили закона постаје средство у јавној својини. У овом случају, у јавној својини туженог Града Новог Сада, сходно члану 10. став 2. и став 7. Закона о јавној својини („Сл. гласник РС“ бр. 72/11), јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У члану 58. Устава Републике Србије, у ставу 1. зајемчено је мирно уживање имовине и других имовинских права стечених на основу закона. У ставу 2. прописано је да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. У члану 3. Закона о основама својинскоправних односа у ставу 1. прописано је право власника да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже у границама одређеним законом. Свако је дужан да се уздржава од повреде права својине другог лица, прописује став 2. наведеног члана.

Фактичко заузимање парцеле ради изградње улице представља правни основ за остваривање права на новчану накнаду у висини која не може бити нижа од тржишне, исто као и да је спроведен поступак експропријације, односно изузимања земљишта из поседа, који је у овом случају изостао пропустом надлежног органа туженог. Наведено следи из цитиране одредбе члана 58. став 2. Устава РС и праксе у примени члана 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију о људским правима, засноване на ставу Европског суда за људска права да се код сваког одузимања имовине у јавном интересу мора постићи равнотежа између захтева општег интереса и права појединца на мирно уживање свог власништа, да одсуство накнаде или неодговарајућа накнада код експропријације редовно представља несразмерно мешање државе. Исто се односи и на ситуацију фактичке експропријације. Став је да ако се појединцу за одузету непокретност не плати никаква накнада, повреда права на мирно уживање имовине постоји све до оног момента када дође до успостављања равнотеже интереса, а то ће у датој ситуацији бити тек када се власник адекватно обештети. Све до тада стање се подводи под термин „фактичка експропријација“.

Право на накнаду за фактички експроприсану непокретност не застарева. Право се остварује у пуном обиму, у ситуацији да у судском поступку није доказано да је власник при продаји околних парцела у цену продатог урачунао вредност сада спорног земљишта. Изричита или прећутана сагласност за коришћење неког земљишта за

пролаз не сматра се продајом ствари или права. Накнада се одређује у висини тржишне вредности, на терет обвезника плаћања који у проведеном поступку није доказао да је својим улагањима допринео увећању вредности земљишта и за који конкретно износ, по чијем издвајању би у том случају накнада била умањена.

Врховни касациони суд је оценио да значај не ужива ревизијом поменуто питање у којим је годинама формирана улица, као ни изнете примедбе на вредност земљишта, при том утврђену на основу чињенице која је учињена неспорном у поступку пред првостепеним судом, без овлашћења другостепеног суда да тако утврђену чињеницу другачије цени. Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права. Побијана одлука је заснована на одговарајућим правним разлозима. Ревизијом изнето тиче се чињеница. То нису разлози који се разматрају у ревизијском поступку.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио је као у ставу првом изреке.

Тужба ради исплате поднета је 10.12.2018. године. Вредност предмета спора побијаног дела за тужиоце ББ и ВВ износи по 242.332,50 динара, што према средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе који је износио 118,3017 динара за један евро, представља динарску противвредност 2.048,43 евра. Пошто вредност предмета спора побијаног дела за ове тужиоце не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, ревизија туженог у том делу није дозвољена у смислу члана 403. став 3. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд на основу члана 413. ЗПП, одлучио је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић